

I. óra: Az emberi jogok ismerete és a jogegyenlőség elvének bemutatása

Cél: az emberi jogok fogalmának körbejárása, a legalapvetőbb tulajdonságainak megfogalmazása, az emberi jogok mindennapi élethez kapcsolása

Módszer, munkaforma: szabad asszociáció, kvíz, beszélgetés

II. óra: Az állampolgári kötelességek

Cél: társadalmi ügyek azonosítása a médiában, az állampolgári felelősség felismerése, az önkéntesség népszerűsítése

Módszer, munkaforma: elemzés, listakészítés, beszélgetés, vita

I. óra: Az emberi jogok ismerete és a jogegyenlőség elvének bemutatása

Gyakorlat neve: Mi jut eszedbe?

Célok: Ráhangolódás, az emberi jogok fogalmának körbejárása, a legalapvetőbb tulajdonságaik megfogalmazása

Eszközök: Tábla, íróeszköz

Összefoglaló: Bemutatkozás és témára való ráhangolódás egyben, mindenki mondja a nevét és az első dolgot, ami eszébe jut az emberi jogokról

Létszám: Bármekkora

Idő: 10 perc

Lépések:

1. Kérjünk meg egy bátor, önként jelentkező diákot, hogy mutakozzon be, mondja el a nevét, ahogy szólíthatjuk, valamint az első dolgot, ami eszébe jut az emberi jogokról. Ezzel a módszerrel mindenki bemutatkozik, körbe haladva.
2. Összefoglaljuk az elhangzottakat, amire kell reflektálnunk, valamint kimondjuk a legfontosabb tulajdonságaikat: (1) az én jogaim addig tartanak, ahol a tieid elkezdődnek, vagyis az én jogaim nem sérthetik, mások jogait; (2) senkit nem lehet megfosztani az emberi méltóságától és így a jogaitól sem, vagyis az emberi jogok elidegeníthetetlenek; (3) nincs fontos és kevésbé fontos, az emberi jogok egymással összefüggnek, rendszert alkotnak és elválaszthatatlanok; (4) az emberi jogok mindenkire, mindig, mindenhol vonatkoznak, vagyis univerzálisak.

* * *

Gyakorlat neve: EJ Bingo¹

Célok: Az emberi jogok fogalmának körbejárása, mindennapi élethez kapcsolása, a csoport együttműködésének fejlesztése

Eszközök: Feladatlap (1. Melléklet), díj

Összefoglaló: A diákoknak ki kell tölteni egy bingo feladatlapot úgy, hogy a válaszokat a csoport többi tagjától kell megszerezniük és 1 embertől csak 1-et lehet

Létszám: Bármekkora

Idő: 35 perc

Lépések:

1. Mondjuk el, hogy egy vetélkedőt fogunk rendezni. Mindenki kap egy feladatlapot, aki elsőként kitölti és a válaszai elfogadhatóak is, az a győztes, aki díjat kap (pl.: csoki, reklám ajándék).
2. A válaszokat a többiektől lehet begyűjteni, minden embertől, egyet. A bingo kitöltőjének kell eldöntenie, hogy elfogadja-e a kapott választ, vagy új embert keres az adott témához. A válasz mellé azt a nevet is oda kell írni, akitől érkezett, hogy ellenőrizni tudjuk a végén.

3. Ha valaki elkészült, elkiáltja magát, hogy bingó! Érdemes megvárni, hogy 2-3 ember befejezze, hogy akkor is legyen győztesünk, ha a leggyorsabb embernek nem jók a válaszai.
4. Közösen végigmegyünk a kérdéseken, a leggyorsabb játékosé a jog, hogy válaszoljon. Minden kérdésnél megkérdezzük a többiekét is, hogy milyen válaszok születtek még.

II. óra: Az állampolgári kötelességek

Gyakorlat neve: Ügyek²

Célok: Társadalmi ügyek azonosítása a médiában, az állampolgári felelősség felismerése

Eszközök: Friss újságok, magazinok

Összefoglaló: A diákok lapszemlét tartanak kiscsoportokban és azonosítanak társadalmi ügyeket. Ezután megvizsgálják, hogy kik az érintettek az adott témában és kit milyen felelősség terhel a megoldásában.

Létszám: Bármekkora

Idő: 25 perc

Lépések:

1. Alakítsunk 4-5 fős csoportokat és mindegyiknek adjunk 2-3 friss újságot, magazint. Mondjuk el a diákoknak, hogy a feladatuk, hogy társadalmi problémákat, ügyeket azonosítsanak ezekben.
2. Ha sikerült a problémák azonosítása, akkor minden csoport választ magának egyet a sajátjai közül, amivel tovább dolgozik. Kérjük meg őket, hogy gondolják végig, kik az érintettek a történetben, kik azok a szereplők, akik valamilyen módon kapcsolatban vannak az ügyel. Ezután a csoporttagok súlyozzák, hogy ki mennyi felelősséggel rendelkezik a problémában. Minden diák annyi pontot oszthat szét a szereplők között, ahány szereplőt azonosított a csoport, nem kötelező mindenkinek pontot adni, elképzelhető, hogy egy szereplő 2-3 pontot kap, míg egy másik egyet se. A diákok indokolják döntésüket, majd összesítik a csoportban a pontszámokat.
3. A csoportok rövid prezentáció keretében megosztják a közös gondolkodás eredményét, hogy milyen problémát azonosítottak és milyen felelősöket társítottak hozzá.
4. A feldolgozás során arról beszéljünk, milyen szerepet játszhatnak a fiatalok társadalmi ügyek megoldásában és hogyan lehet szerintük az érintett szereplőket rávenni a nagyobb felelősségvállalásra. Érdemes kihangsúlyoznunk, hogy a legnagyobb hatással a saját életünkre vagyunk, így leginkább a saját felelősségünket tudjuk tudatosítani és cselekvésünket ösztönözni.

* * *

Gyakorlat neve: Közösségi szolgálat³

Célok: Az iskolai közösségi szolgálat értékelése, mint a társadalmi felelősségvállalás egy megjelenése, az önkéntesség népszerűsítése

Eszközök: Állítás lista (2. Melléklet)

Összefoglaló:

Létszám: Bármekkora

Idő: 20 perc

Lépések:

1. Mondjuk el a diákoknak, hogy a közösségi szolgálatuk tapasztalatait fogjuk megvitatni, ezzel értékelve a programot.
2. Ismertetjük a vita szabályait. Képzeld el, hogy a szoba egyik fele az egyetértek, a másik fele a nem értek egyet mező. Állításokat fogok felolvasni, ezekre először úgy lehet reagálni, hogy mindenki beáll valamelyik oldalra. Az egyetértés, vagy nem értés szintjét is meg lehet mutatni, azzal, hogy valaki a falhoz, vagy a középvonalhoz áll közelebb. Dönteni kell, nem tudom és is-is válaszok ebben a játékban nem léteznek, csakúgy, ahogy gyakran az életben sem. Ha mindenki elfoglalta a helyét, a facilitátor megkérdezi a szélen állókat, hogy mondják el véleményüket, mesélik el a hozzá tartozó tapasztalataikat. A vitát a csoportvezető moderálja, ő adhatja meg a szót valakinek. Mondjuk el azt is, hogy a kulturált vita alapja, hogy a résztvevők érvelnek, én-közléseket használnak és nem minősítik egymást.
3. Haladjunk sorban az állításokkal, a vita során minél több személyes történet kimondását segítsük.
4. A facilitátor zárásként tarthat egy rövid okfejtést arról, hogy az önkéntesség nagyon értékes dolog, még ha a kötelezővé tétele nem is a legjobb megoldás. Az önkéntes tanulhat belőle és közben pedig a közjóért cselekszik.

1. Melléklet

Egy olyan dokumentum neve, ami emberi jogokat rögzít	Egy olyan jog, amellyel minden gyerekek rendelkeznie kell	Nevezd meg egy diszkriminált csoportot
Nevezd meg egy olyan országot, ahol rendszeres az emberi jogi jogsértések	Egy olyan jog, amit megtagadtak tőled	Egy emberi jogokkal foglalkozó szervezet
Egy emberi jogainkhoz kapcsolódó kötelesség	Milyen esetben lehet korlátozni az emberi jogokat?	Egy olyan jog, amelyet bizonyos emberektől megtagadnak hazánkban
Egy olyan (konkrét) személy, aki az emberi jogokért harcol	Írj egy példát politikai jogra	Írj egy példát szociális jogra

2. Melléklet

1. A közösségi szolgálat hasznos volt számomra, tanultam belőle
2. A közösségi szolgálattal töltött idő gyorsan elment
3. Az önkéntes tevékenységek során hasznosnak éreztem magam
4. Az önkéntes tevékenységet jó társaságban végeztem
5. Az iskolától kaptam segítséget a közösségi szolgálat teljesítéséhez
6. Soha nem önkénteskedtem a közösségi szolgálat előtt
7. Ezután is fogok önkéntes tevékenységet végezni

Jegyzetek

-
- ¹ A gyakorlat eredetije a R.Gomes (szerk.): Kompas – Kézikönyv a fiatalok emberi jogi képzéséhez című kiadvány, 201. oldalán található, Jogi bingó címen
(http://www.unp.hu/sites/default/files/imuk/pdf/kompasz_kezikonyv_a_fiatalok_emberi_jogi_kepzesehez.pdf)
- ² A gyakorlat részeként a Gollob – Krapf: Demokráciában élni című kiadványban, a 147. oldalon szereplő, Kinek a gondja? című gyakorlatot is használjuk (<https://rm.coe.int/1680495560>)
- ³ Az alkalmazott közösségi vita módszer, a Rui Gomes (szerk.): Képzők könyve című kiadványban, a 158. oldalon szereplő Hol állsz? c. gyakorlatból származik
(http://www.unp.hu/sites/default/files/imuk/pdf/kepzoek_konyve_2006.pdf)